EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.8.2023
COM(2023) 498 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o tehnični in gospodarski izvedljivosti uvedbe obvezne elektronske identifikacije govedi po vsej Uniji

Kazalo

Uvod 2
Ozadje 2
Veljavna pravila EU 3
Raziskava o elektronski identifikaciji govedi 4
Analiza rezultatov 4
Možnost uporabe elektronske identifikacije govedi 4
Trenutna uporaba elektronske identifikacije govedi 5
Odobrena elektronska sredstva za identifikacijo 6
Zadovoljstvo z veljavnimi pravili 6
Sklepi 7

Uvod

Namen tega dokumenta je Evropskemu parlamentu in Svetu zagotoviti pregled trenutnega stanja v zvezi z uporabo elektronske identifikacije govedi v EU ter predstaviti analize Komisije o izvedljivosti uvedbe obvezne elektronske identifikacije po vsej Uniji.

Elektronski sistemi za identifikacijo živali so bili v Evropsko unijo uvedeni z zakonodajo, ki velja že več kot 20 let. Ti vključujejo obvezne sisteme za elektronsko identifikacijo ovc in koz v skladu z Uredbo (ES) št. 21/2004[1] ter prostovoljne sisteme za govedo, uvedene z Uredbo (ES) št. 1760/2000[2], kot je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 653/2014[3].

V skladu s členom 23a Uredbe (ES) št. 1760/2000 mora Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu do 18. julija 2023 predložiti poročilo o tehnični in gospodarski izvedljivosti uvedbe obvezne elektronske identifikacije govedi po vsej Uniji, temu poročilu pa bi bilo treba po potrebi priložiti ustrezne zakonodajne predloge. Ta določba je bila uvedena z Uredbo (EU) št. 653/2014, ki predpostavlja, da bi lahko uporaba sistemov za elektronsko identifikacijo potencialno poenostavila postopke sledljivosti z avtomatizacijo odčitavanja in beleženja v register, ki ga vodijo nosilci dejavnosti, ki gojijo govedo. Poleg tega bi lahko omogočil avtomatizirano poročanje o premikih goveda v računalniško podatkovno zbirko ter tako izboljšal hitrost, zanesljivost in natančnost sistema sledljivosti. Uporaba sistemov za elektronsko identifikacijo bi prav tako izboljšala upravljanje določenih neposrednih plačil kmetom.

Ozadje

Elektronska identifikacija na splošno pomeni identifikacijo z uporabo radijske frekvence. Taka elektronska identifikacija vključuje dva elementa: identifikator in čitalnik. Identifikator vsebuje pasivni transponder (mikročip brez notranjega vira energije), ki prenese shranjene informacije (identifikacijsko kodo), ko ga čitalnik (oddajnik–sprejemnik) aktivira na določeni frekvenci. Elektronska identifikacija lahko prispeva k izboljšanju obstoječih sistemov za identifikacijo govedi. Elektronski identifikatorji na primer omogočajo hitrejše odčitavanje in večjo natančnost pri odčitavanju kot klasične ušesne znamke. Možna sta tudi dinamično odčitavanje in neposredni vnos podatkov v podatkovno zbirko (s čimer se preprečijo morebitne napake, povzročene z netočnim ročnim vnosom v podatkovno zbirko). To bi lahko zlasti olajšalo postopek poročanja o premikih živali v podatkovno zbirko. Vendar se glede na naravo težav pri uporabi obstoječih sistemov ne bi smel precenjevati prispevek elektronske identifikacije k izboljšanju identifikacije in sledljivosti živali. Dovršeno označevanje vseh živali in učinkovito upravljanje podatkov sta predpogoja za vsak sistem za identifikacijo, ne glede na to, ali se uporabljajo elektronski identifikatorji ali klasične ušesne znamke.

Zaradi tehnološkega razvoja novih vrst elektronskih identifikatorjev je bila Uredba (ES) št. 1760/2000 spremenjena z Uredbo (EU) št. 653/2014, da bi se zagotovila podlaga za prihodnja pravila EU, ki bi omogočala uporabo elektronskih identifikatorjev kot uradnega sredstva za identifikacijo. V uvodni izjavi 16 navedene uredbe je poudarjeno, da bi lahko „[u]vedba obvezne elektronske identifikacije po vsej Uniji [...] gospodarsko negativno vplivala na določene nosilce dejavnosti“. Zato je bilo primerno, da jo imetniki uporabljajo prostovoljno.

---

1 Uredba Sveta (ES) št. 21/2004 z dne 17. decembra 2003 o uvedbi sistema za identifikacijo in registracijo ovc in koz ter o spremembi Uredbe (ES) št. 1782/2003 in direktiv 92/102/EGS in 64/432/EGS (UL L 5, 9.1.2004, str. 8).

2 Uredba (ES) št. 1760/2000 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. julija 2000 o uvedbi sistema za identifikacijo in registracijo govedi ter o označevanju govejega mesa in proizvodov iz govejega mesa in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 820/97 (UL L 204, 11.8.2000, str. 1).

3 Uredba (EU) št. 653/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o spremembi Uredbe (ES) št. 1760/2000 glede elektronske identifikacije govedi in označevanja govejega mesa (UL L 189, 27.6.2014, str. 33).

Države članice imajo zelo različne rejne sisteme, načine kmetovanja in organizacije sektorjev. Zato je bilo državam članicam dovoljeno, da na svojem ozemlju uvedejo obvezno elektronsko identifikacijo.

Pri pripravi Uredbe (EU) št. 653/2014 je bilo uporabljenih več poročil. Komisija je leta 1998 začela obsežen raziskovalni projekt o elektronski identifikaciji živine, imenovan projekt IDEA (*IDentification Electronic des Animaux*). Delo je opravilo Skupno raziskovalno središče Komisije (JRC). Končno poročilo je bilo predstavljeno aprila 2002, potrebne razjasnitve pa so bile podane julija 2002. Ta projekt je pokazal, da lahko uporaba elektronskih identifikatorjev načeloma znatno izboljša sisteme za identifikacijo živali, če so izpolnjeni številni pogoji v zvezi s spremljevalnimi ukrepi.

Komisija je leta 2005 Svetu in Evropskemu parlamentu predložila poročilo o možnosti uvedbe elektronske identifikacije za govedo[4]. Namen tega poročila je bil povzeti izkušnje, pridobljene na podlagi projekta IDEA, in oblikovati sklepe o pogojih za vzpostavitev režima elektronskega označevanja govedi v Evropski uniji. Komisija je v tem poročilu ugotovila, da je bilo dokazano, da se je radiofrekvenčna identifikacija razvila do stopnje, ki omogoča njeno uporabo v praksi. V navedenem poročilu je bilo ugotovljeno tudi, da je prehod na elektronsko identifikacijo govedi v Uniji zelo zaželen, saj bi med drugim prispeval k zmanjšanju upravnega bremena.

Evropska komisija je leta 2009 naročila študijo o uvedbi elektronske identifikacije kot uradne metode za identifikacijo govedi v Evropski uniji, ki je vključevala analizo stroškov in koristi elektronske identifikacije govedi. V tej študiji je bilo ugotovljeno, da je „elektronska identifikacija povezana z višjimi stroški za identifikatorje in opremo za odčitavanje v primerjavi z običajno identifikacijo“ ter da „neposredni stroški in koristi niso uravnoteženi v celotni proizvodni verigi“. Glede na ugotovitve študije je prostovoljna uvedba elektronske identifikacije v sektorju govedoreje na podlagi harmoniziranih standardov prednostna možnost. Vendar bi morale imeti posamezne države članice možnost, da se odločijo za zavezujočo (ali obvezno) ureditev na nacionalni ravni.

Veljavna pravila EU

Identifikacijo in registracijo govedi je do 21. aprila 2021 urejala posebna Uredba (ES) št. 1760/2000.

Od 21. aprila 2021 so pravila za identifikacijo govedi in poročanje o njih določena v Uredbi (EU) 2016/429[5] (pravila o zdravju živali), dopolnjeni z Delegirano uredbo (EU) 2019/2035[6] in Izvedbeno uredbo (EU) 2021/520[7]. V skladu s členom 112(a) pravil o zdravju živali mora biti govedo posamično identificirano s fizičnim sredstvom za identifikacijo. Člen 38(1) Delegirane uredbe (EU) 2019/2035 določa, da se mora kot sredstvo za identifikacijo uporabiti običajna ušesna znamka na obeh uhljih. Člen 41(1) navedene delegirane uredbe državam članicam omogoča odobritev, da se ena od običajnih ušesnih znamk nadomesti z elektronskim identifikatorjem. Če država članica odobri tako zamenjavo, lahko nosilci dejavnosti uporabijo prostovoljni sistem za elektronsko identifikacijo govedi.

---

4 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52005DC0009

5 Uredba (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali („Pravila o zdravju živali“) (UL L 84, 31.3.2016, str. 1).

6 Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/2035 z dne 28. junija 2019 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta glede pravil za obrate, ki gojijo kopenske živali, in valilnice ter za sledljivost nekaterih gojenih kopenskih živali in valilnih jajc (UL L 314, 5.12.2019, str. 115).

7 Izvedbena uredba Komisije (EU) 2021/520 z dne 24. marca 2021 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s sledljivostjo nekaterih gojenih kopenskih živali (UL L 104, 25.3.2021, str. 39).

V skladu s členom 269 pravil o zdravju živali lahko države članice sprejmejo nacionalne ukrepe, ki dopolnjujejo ukrepe iz navedene uredbe o zahtevah glede sledljivosti za gojeno govedo ali so strožji od njih. To državam članicam omogoča, da uvedejo obvezno uporabo elektronske identifikacije govedi. Ta možnost uvedbe obvezne uporabe elektronske identifikacije na nacionalni ravni je bila določena tudi v pravilih za sledljivost govedi, ki so veljala pred uporabo pravil o zdravju živali.

Na srečanjih strokovnih skupin v letih 2018 in 2019 v okviru priprave Delegirane uredbe (EU) 2019/2035 so potekale intenzivne razprave in razmisleki o identifikaciji in registraciji živali, vključno z govedom. Temeljito se je razpravljalo o pristopu za elektronsko identifikacijo, vključno z gospodarskimi vidiki, rezultat teh razprav pa je bil naveden v končnem besedilu Delegirane uredbe (EU) 2019/2035. Zdelo se je primerno, da bi jo morali imetniki še naprej uporabljati prostovoljno, razen če je kot obvezna določena v nacionalnih predpisih. V okviru take prostovoljne ureditve bodo elektronsko identifikacijo izbrali imetniki, ki jim bo verjetno gospodarsko koristila ali ki bodo našli druge spodbude za uporabo te metode (npr. optimizacija zbiranja podatkov itd.), medtem ko bodo lahko drugi imetniki še naprej identificirali svoje živali z dvema običajnima ušesnima znamkama.

Raziskava o elektronski identifikaciji govedi

Komisija je januarja 2023 pozvala države članice, naj izpolnijo kratek vprašalnik, v katerem je poizvedovala o trenutnemu stanju v zvezi z elektronsko identifikacijo govedi. Vseh 27 držav članic ter Švica in Norveška so sodelovale v raziskavi in izpolnile vprašalnik. Odgovori bodo povzeti v nadaljevanju tega poročila.

Vprašalnik je bil sestavljen iz naslednjih vprašanj (skupin vprašanj), z odgovori na katera naj bi države članice zagotovile svoj prispevek:

1. Ali je elektronska identifikacija govedi obvezna v vaši državi članici?
2. Ali dovoljujete prostovoljno elektronsko identifikacijo govedi v svoji državi članici?
3. Koliko nosilcev dejavnosti (v %) uporablja prostovoljno elektronsko identifikacijo govedi v vaši državi članici?
4. Če je elektronska identifikacija govedi v vaši državi članici obvezna ali prostovoljna, katere metode so odobrene?
5. Ali menite, da so veljavna pravila o elektronski identifikaciji govedi zadovoljiva?

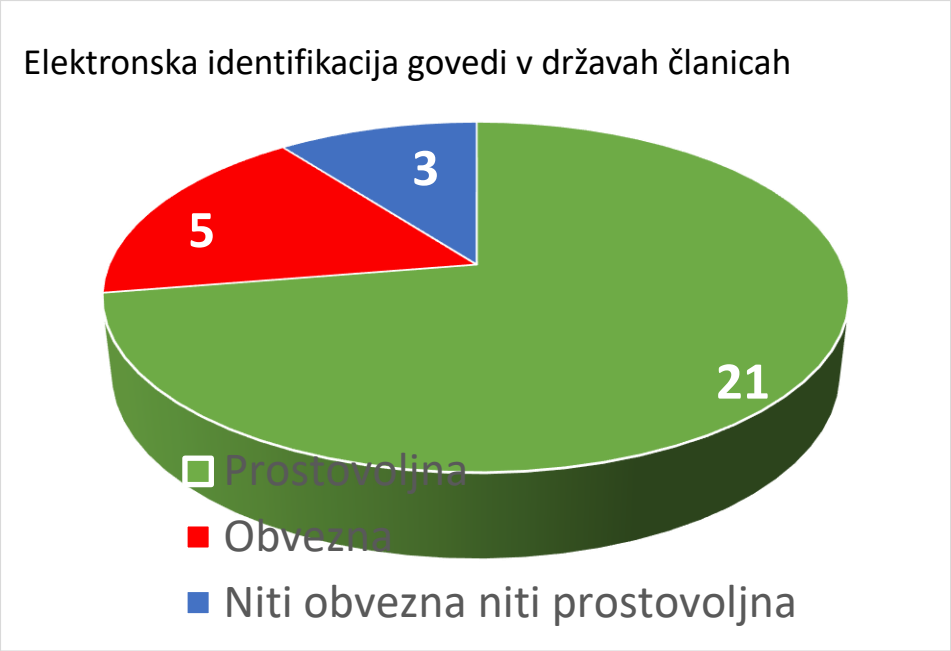
Analiza rezultatov

Možnost uporabe elektronske identifikacije govedi

Pri vprašanju 1 in 2 so bile države članice vprašane o trenutnem stanju v zvezi z možnostjo, da nosilci dejavnosti uporabljajo elektronsko identifikacijo govedi. Vprašanji sta bili: „Ali je elektronska identifikacija govedi obvezna v vaši državi članici? Da ali ne“ in „Ali dovoljujete prostovoljno elektronsko identifikacijo govedi v svoji državi? Da ali ne“.

Na sliki 1 je prikazano, da samo tri od sodelujočih držav (dve državi članici in Švica) ne dovoljujejo zamenjave ene od običajnih ušesnih znamk z elektronskim sredstvom za identifikacijo. V 21 državah (20 državah članicah) je uporaba elektronske identifikacije govedi prostovoljna. V petih državah članicah je uporaba elektronske identifikacije govedi obvezna. Poleg tega je elektronska identifikacija obvezna na delu ozemlja dveh držav članic, tri druge države članice pa so sporočile, da so se odločile za uvedbo obvezne elektronske identifikacije govedi na svojem celotnem ozemlju ali njegovem delu ali pa razmišljajo o tem.

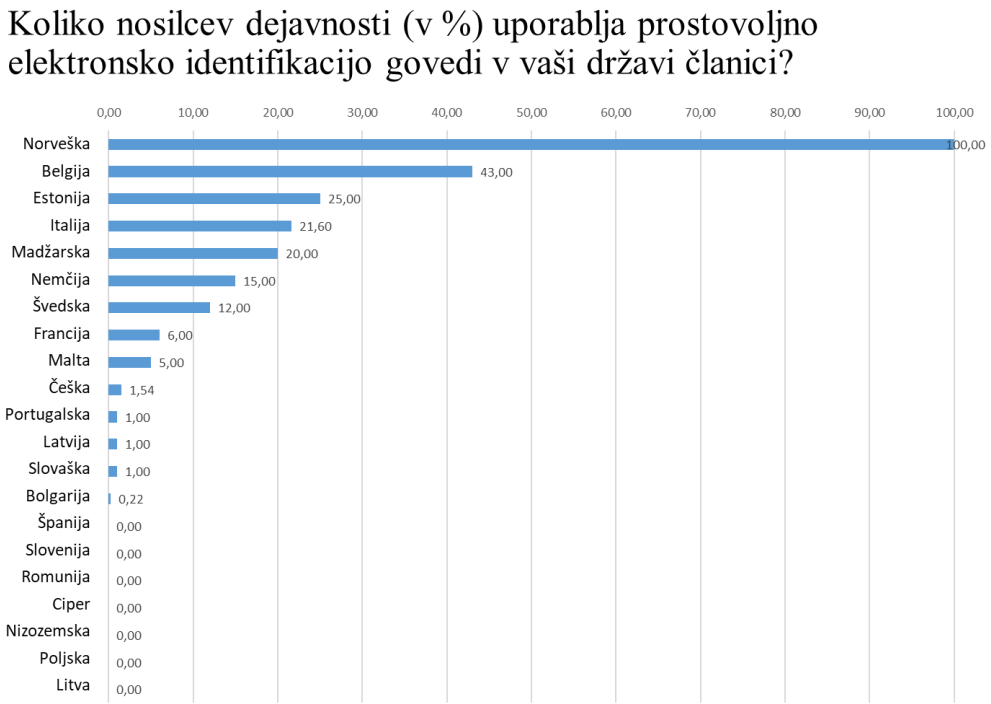
Slika 1: Trenutno stanje v državah članicah

Trenutna uporaba elektronske identifikacije govedi

Uporaba elektronske identifikacije govedi v državah članicah, kjer je ta neobvezna, se giblje od 0 do 100 % populacije govedi. V polovici navedenih držav članic manj kot 1 % nosilcev dejavnosti, ki gojijo govedo, uporablja elektronsko identifikacijo za identifikacijo svojih živali. Zelo velik delež v nekaterih državah spodbuja predvsem industrija, bodisi s subvencijami bodisi z zahtevami po elektronsko identificiranih živalih s strani akterjev, kot sta mesna ali mlečna industrija. Rezultati so predstavljeni na sliki 2.

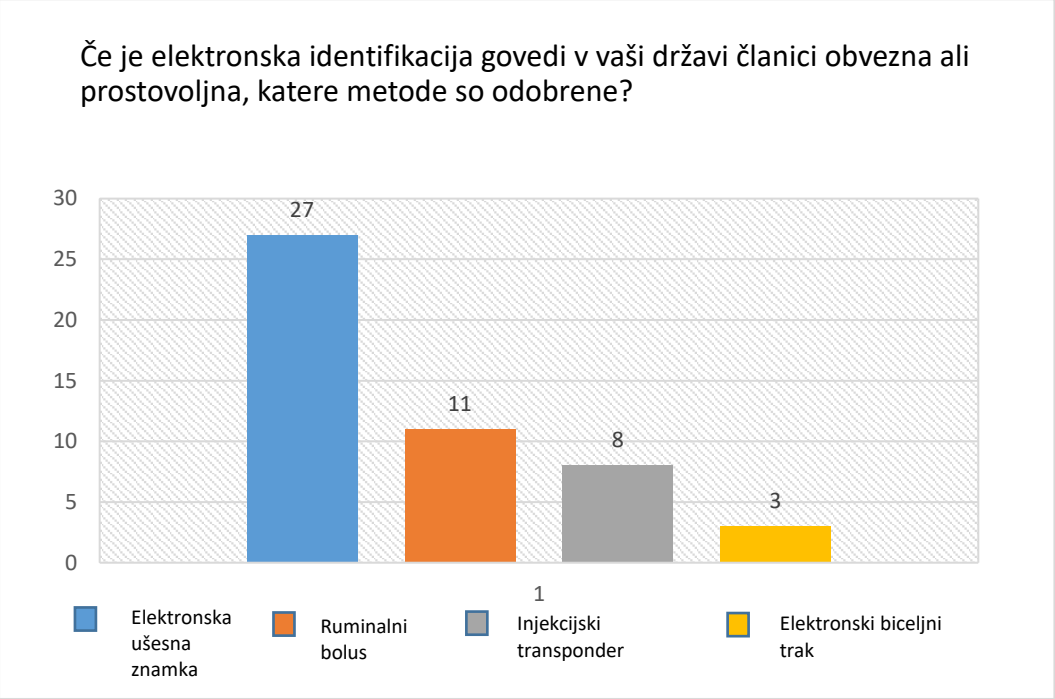
Slika 2: Uporaba elektronske identifikacije govedi v državah, kjer je ta prostovoljna

Odobrena elektronska sredstva za identifikacijo

Elektronske ušesne znamke so prednostno sredstvo za identifikacijo v državah članicah, ki omogočajo uporabo elektronske identifikacije govedi. To metodo odobrijo pristojni organi v vseh državah z obvezno ali prostovoljno elektronsko identifikacijo govedi. Rezultati so predstavljeni na sliki 3.

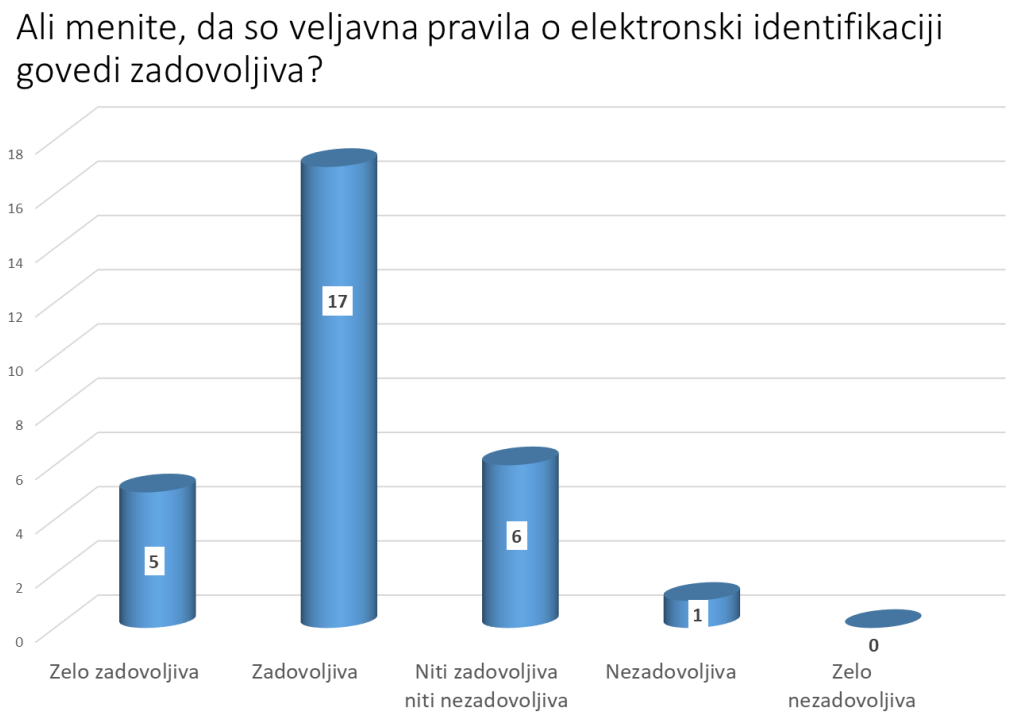
Slika 3: Katera elektronska sredstva za identifikacijo so odobrena

Zadovoljstvo z veljavnimi pravili

Velika večina držav članic meni, da so veljavna pravila za identifikacijo govedi zadovoljiva ali zelo zadovoljiva, le ena država članica meni, da so nezadovoljiva. Rezultati so predstavljeni na sliki 4.

Slika 4: Zadovoljstvo z veljavnimi pravili

Sklepi

Raziskava o elektronski identifikaciji govedi kaže, da so veljavna pravila po mnenju držav članic še vedno zadovoljiva. Raziskava tudi kaže, da 37 % držav članic uporablja ali bo uporabljalo obvezno elektronsko identifikacijo govedi na svojem celotnem ozemlju ali njegovem delu v skladu z veljavnimi pravili. Poleg tega se elektronska identifikacija uporablja za celotno populacijo goveda ali njen velik del v nekaterih državah, kjer je uporaba prostovoljna.

V skladu z veljavnimi pravili o identifikaciji govedi lahko pristojni organ vsake države članice odobri prostovoljno uporabo elektronske identifikacije govedi ali določi nacionalna pravila za obvezno uporabo elektronske identifikacije govedi na svojem ozemlju. Navedena pravila se uspešno uporabljajo od leta 2014 ter so bila ponovno obravnavana in dogovorjena z državami članicami, ko je bila leta 2019 pripravljena Delegirana uredba (EU) 2019/2035 v okviru novega pravnega okvira za zdravje živali. Zdelo se je primerno, da se ohrani prožnost nosilcev dejavnosti in držav članic. Ta prenovljena pravila se uporabljajo od 21. aprila 2021.

Komisija v skladu s členom 282 pravil o zdravju živali oceni navedeno uredbo skupaj z delegiranimi akti iz njenega člena 264 ter rezultate ocene najpozneje do 22. aprila 2026 predloži v poročilu Evropskemu parlamentu in Svetu. V okviru te ocene se lahko ponovno ocenijo izkušnje z izvajanjem pravil za identifikacijo in registracijo govedi, pri čemer bo ocena zajemala daljše obdobje izvajanja pravil.

Komisija na podlagi ugotovitev zgoraj navedene raziskave ter izida razprav v strokovnih skupinah in z državami članicami med pripravo sedanjih pravil in predvidene ocene navedenih pravil na tej stopnji ne bo predlagala zakonodajnih predlogov.